

Wisselende werkplannen

Hans Bol

In mijn groep 6,7, 8 werken de kinderen al jaren met wisselend succes met werkplannen. Over het algemeen ben ik tamelijk tevreden met het registratiesysteem dat ik daarbij ontwikkeld heb. Af en toe pas ik wat aan, maar de algemene opzet blijft gelijk. Ik vind het belangrijk dat kinderen zelf leren werk, eigen keuzes en taken te plannen en die planning ook goed uit te voeren. Mijn systeem werkt. Het is vaak even wennen, leren omgaan met die zelfstandigheid, zelfverantwoordelijkheid, maar na enige tijd kunnen alle kinderen er met weinig hulp mee uit de voeten.

Totdat ik een jaar heb met erg veel uitschieters in de groep. Veel meer kinderen die niet passen in mijn voorgerekookte formuliertje. Ze staan snel bij me met vragen. Voor sommigen is het een te grote, onoverzichtelijke brij van hokjes, opdrachten, gemiddelde taken. Enkele kinderen hebben bijvoorbeeld niet genoeg aan één vakje voor spelling, ze hebben er wel vijf nodig. Handelingsplannen, korte opdrachten, veel herhaling ... het past niet. Voor een aantal andere kinderen biedt mijn formuliertje te weinig ruimte voor hun eigen interesses, studies, speciale initiatieven, noem maar op. Uitschieters naar boven en uitschieters naar onderen.

Ik ben met al die groepjes kinderen in gesprek gegaan en samen hebben we besloten tot het maken van een compleet nieuwe manier van het bijhouden van de weektaken. De zelfstandige leerlingen bieden aan zelf op de pc hun werkplan te maken. Uiteindelijk werken de kinderen met vier verschillende werkplanners. Van "voorgekookt" tot "helemaal vrij" ziet dat er zo uit:

1. Voor de kinderen met behoefte aan veel structuur en overzicht.

Op papier staan alleen de basisactiviteiten op gebied van taal, rekenen, de extra zorg daarbij. Daaronder zijn veel open vakjes, waar extra activiteiten kunnen worden ingevuld op het moment dat die aan de orde zijn. Twee keer per week vullen we samen in wat voor de komende dagen de taken zijn waaraan gewerkt wordt. Dagelijks controleren we of je nog op schema ligt.

2. Kinderen die zelf wel wat structuur kunnen aanbrengen

Op papier staan een aantal activiteiten "voorgeprogrammeerd." Taal, rekenen, tekst en lezen staan vooraf gepland op vaste momenten. Alle studies, Engels, wereldoriëntatie en dergelijke worden door het kind zelf aan het begin van de week ingedeeld. Samen bekijken we of het past in de beschikbare tijd. Deze kinderen hebben wel de vrijheid om daar zelf in te gaan schuiven, als het maar overlegd wordt. "Ik wil mijn tekst op donderdag in plaats van maandag schrijven, want woensdag ga ik" is dus altijd goed. Als je maar een andere taak van de donderdag naar de maandag verplaatst. Twee keer per week kijken we of de planning nog goed en haalbaar is.

3. Kinderen die best zelf kunnen plannen, maar wel houvast willen.

Op het formulier staan alle taken die maar mogelijk zijn. Op het bord staat het minimum programma, vergelijkbaar met wat bij de bovenstaande groepen al op papier staat. Deze kinderen verdelen deze basis, plus hun eigen werk, activiteiten, extra taken zelf over de week. Er is veel ruimte om werk toe te voegen. Zij kunnen ervoor kiezen om alle reken en taal taken op maandag en dinsdag te plannen, zodat ze de rest van de week aan de slag kunnen met een werkstuk, presentatie, onderzoek of studie. In het begin evalueren we aan het eind van de week of het gelukt is.

4. kinderen die niet al die taken voorgeschreven hoeven te hebben.

De kinderen in deze groep hebben elk voor zichzelf een soort planner en administratie ontworpen. Overzicht over wat er minimaal moet gebeuren staat in ieder geval op het bord,

maar de uitvoering maken ze zelf. Sommige kinderen schrijven de dagen van de week naast elkaar en maken daaronder lijstjes van wat ze per dag gaan doen, anderen schrijven juist alle activiteiten op die ze die week willen doen en vullen daarbij de dagen in dat ze er aan gaan werken. Deze kinderen kunnen ook over meerdere weken plannen. Deze week alleen zelfstandig werken aan een project, volgende week wat meer werkwoordspelling, rekenen en andere basistaken. De planning en het resultaat bespreken we in het begin wekelijks.

Het is wel even wennen voor mij, ik heb het druk met het invullen van papiertjes, controleren van resultaten, overleggen met kinderen. Na een paar weken is al duidelijk dat grotere of juist kleinere mate van structuur voor de kinderen wel echt werkt. Ik hoef me er steeds minder mee te bemoeien, minder te controleren, minder voor te kauwen. Alle vier manieren werken voor die groep kinderen. Al snel blijkt dat kinderen door de ervaring met een voorgestructureerde manier, beter leren plannen. Ze willen graag proberen op een wat vrijere manier met hun weektaak om te gaan. Ook is er één leerling die na drie weken op de meest vrije manier met zijn weektaak te hebben gewerkt, bij me komt om te vragen of hij alsjeblieft weer een formulier van mij mag. Zijn eigen planning werkt niet goed genoeg.

Resultaat: Alle kinderen werken met een weektaak die aansluit bij hun eigen mate van zelfstandigheid, hun behoefte aan steun en begeleiding van mij om een goed overzicht over hun werk te houden. Het gevolg is al snel dat ik donderdag en vrijdag een groot deel van de kinderen niet meer hoef aan te spreken over de geringe of verkeerde hoeveelheid werk van die week. Iedereen zijn weektaak af, iedereen trots dat het gelukt is, een onderwijzer die wat rustiger zijn weekend in gaat.